

Byggingin í gamla Eysturtýsklandi:

Sum Føroyar í 80-árunum

Arbeiði er ov mikið í eystara parti av Týsklandi, men neyðugt er at kýta seg, um tað skal geva nakra inntøku, sigur Eyðun K. Vang, sum síðan í summar hevur arbeitt har norðuri á Rostock-leiðini

Hópur av føroyingum er farin útanlands at fáa sær arbeiði, nú einki longur er at gera her.

Fyri handverkarar eru færgastu møguleikarnir gamla Eysturtýskland, har nú verða gjørdar ovurhonds stórar iløgur við at byggja sethús, virkisbygningar, vegir o.s.v. Alt skal gerast í senn, og tí trytur teimum arbeiðsmegi.

Nógvir fara burtur og fáa arbeiðið gønum danskan arbeiðstakara. Tað er einfaldari at flyta til Danmarkar fyrst, tí tá ert tú ES-borgari, og eingir trupuleikar eru við arbeiðsloyvinum.

Ikki fluttur

Men tað eru eisini teir, sum eru famir beinleiðis úr Føroyum, og ein teirra er Eyðun K. Vang úr Kaldbak. Hann hevur framvegis bústað í Føroyum og rindar eisini skatt her.

Beint nú er hann heima í jólafrí.

Sum timburmaður hevði hann lítið og einki at gera í

Føroyum. Hann fekk í summar í boði at koma til Týsklands at arbeiða. Tað bar soleiðis til, at ein føroyingur var byggileiðari hjá eini danskari fyrirkø. Hesin vendi sær til nakrar føroyingar, hann kendi, og bað teir koma. Eyðun ivaðist ikki í at taka av, tí hann tímdi ikki at ganga her fyri einki.

Arbeidsplássið er í Neu Brandenburg, sum er ein býur, har umleið 80.000 fólk búgva. Hesin býurin liggur umleið tveir tímar at koyra frá býnum Rostock.

Ta fyrstu tíðina, Eyðun var í Týsklandi, arbeiddu teir hjá einum danskum arbeiðstakara, men so fór hesin á húsagang. Ta tíðina fingur teir ikki so nógv burturúr. Síðan tók bróðir Eyðun, Haldor Vang, yvir sum byggimeistari, og nú er alt í lagi. Haldor Vang er so undirentreprenørur hjá eini danskari fyrirkø. Soleiðis má tað vera, tí Føroyar eru utanfyri ES.

Fleiri føroyingar

Teir hava verið átta føroyingar, sum hava arbeitt saman, nú eru teir seks. Arbeiðið teirra er fyri tað mesta at gera yvirbygningar á sethús og virkisbygningar, men annað handverksarbeiði hongur tó uppi.

Fyrirkøurnar, sum arbeiða í Týsklandi, hava sínar trupulleikar við dansku arbeiðsmegini, tí dansku handverkararnir krevja at sleppa heim hvørt vikuskifti. Teir fara heim hóskvöld og koma so aftur sunnukvöld. Hetta kemur illa við, tí alt arbeiði er tilbóðsarbeiði og skal verða liðugt til ásetta tíð. Av tí at føroyingarnir ikki fara til Danmarkar at halda hvørt vikuskifti, hava teir góðar arbeiðsmøguleikar.

Long arbeiðsvika

Tað er ikki nakað spæl at fara til Týsklands at arbeiða, sigur Eyðun. Í summar arbeiddu teir frá sjei á morgni til nýggju á kvöldi seks dagar um vikuna. Í tí myrku tíðini hava teir givist klokkan sjei á kvöldi.

Eyðun sigur, at teir veruliga skulu kýta seg, fyri at tað skal bera til hjá arbeiðstakararnum. Men samstundis er tað um at ansa eftir, at arbeiðið verður væl gjørt, tí eftirlitið er neyvt. Serliga strangt er eftirlitið við betonginum, nógv strangari enn í Danmark, og týskararnir nokta at gjalda fyri nakað arbeiði, fyrr enn alt er væl gjørt og heilt liðugt.

Hann heldur annars tað er ein vandi, tá arbeiðið alt skal gerast í slíkum skundi, og alt arbeiði er akkordararbeiði, at allir ikki gera arbeiði sitt líka væl. Tað hava vit áður sæð í Føroyum er hent.

Búgva í konteynara

Teir seks føroyingarnir hava búið saman í einum konteynara í einum kon-

Nógvir eru teir føroyingarnir, sum nú hava leitað sær útanlands við sínum hondum og sínum amboðum. Eyðun Vang veit um onkrar føroyingar, sum hava keypt sær húsvoyn, sum teir ferðast runt við í Týsklandi og arbeiða

teynarabýi. Har var einki at klaga um, tí í konteynarum var bæði ljós og hiti, og ein konteynari við brúsu var stutt frá teimum. Men tað er eitt sindur óðrvísi liv at skula búgva so tætt upp at hvørjum øðrum.

Nógvir handverkarar búgva uppá sama máta í konteynarum. M.a. varð bygt eitt stórt handilshús beint við, og hetta handilshús var meira enn fyra ferðir so stórt sum SMS.

Stundir eru ikki til nóg annað enn at arbeiða, eta og sova. Leygarkvöld plaga summir at fara í býin, á diskotek ella matstovu, men lítið liv er í býnum, og fólkíð gongur ikki úti og reikar um náttuna sum í Føroyum.

Ferðast sunnudag

Sunnudagar halda teir heilt frí. Tað er forboð fyri at arbeiða sunnudag, og Eyðun veit um onkrar danir, sum hava fingið bót fyri sunnudagsarbeiði. Sunnudagarnar hvíla teir seg, men teir hava eisini ferðast sunnudagar fyri at síggja meira av Týsklandi, og harafturat hava teir verið í Polen.

Eyðun sigur, at teir trívast allir væl í Týsklandi. Har er vakurt, veðurlagið er gott, um tað kanska er nakað kalt um veturin, og fólkini eru sera blíð.

Tað er eitt ótal av útlendsku handverkarum í fyrverandi Eysturtýsklandi. Tað sigast, at har eru 10.000 danir, og teir siggjast ikki aftur. Vesturtýskararnir leggja ikki í at fara hagar at arbeiða, men handverkarar koma úr øllum heraðshornum til Eysturtýsklands. Serliga trytur Eysturtýsklandi timburmenn, Elektrikarar og rørsmiðum hava teir nóg mikið av, og arbeiði teirra er sera framkomið.

Byggja sum í Føroyum

Eyðun østast av, so nóg verður bygt í Eysturtýsklandi. Bygdir verða stórir sethúsabýlingar, handilshús og virkisbygningar, vegir og m.a. Alt skal byggjast í senn, og tí er so stórt trót á arbeiðsmegi. Iløgurnar, sum gjørdar verða, eru stórar, og alt verður bygt fyri læntar pengar. Viðurskiptini líkjast ikki stórt Føroyum í tí tíðini, tá einki var óført, bæði so og so. Eitt nú eru húsagrundirnar ikki so dýrar, tilfarið kostar helvtina av tí, tað kostar í Føroyum, og lønin er lægri. Men kortini kosta tey vanligu sethúsini millum 1,2 og 1,4 mió. krónur.

Eyðun heldur, at arbeiðsmøguleikarnir hjá føroysk-

um handverkarum skuldu verið góðir í Týsklandi, so leingi bygt verður sum nú. Ikki minst um farið verður longur suður í landi, tí teir dansku vilja helst verða so nær Danmark sum gjørligt fyri at sleppa heim hvørt vikuskifti. Tað er tó ikki bara at leypa avstað. Arbeiði er neyðugt at hava, áðrenn ein fer.

Eyðun fór til Týsklands í juli mánað. Í heyst var hann heima og gekk fjøllini, og hálvan dember kom hann heim í jólafrí. Um tveir vikur fara teir avstað aftur, men enn hevur hann ikki fingið at vita, hvagar teir skulu.

Hvussu leingi hann tímir hetta?

- Tað er ilt at siga. Í øllum førum er betri at fara burtur at arbeiða enn at ganga her og gera einki, sigur Eyðun.

Betri er at fara burtur at arbeiða enn at ganga her hendur í lunnna, heldur Eyðun K. Vang úr Kaldbak. Hann hevur síðan í summar arbeitt har norðuri í gamla Eysturtýsklandi

**Myndir: Kalmar
Tekstur: Randi**